

Во согласност со Програмата за етика и сообразност на МАКО СИГРЕ, на веб страната на здружението ја презентираме историјата на Македонскиот комитет за големи електрични системи во СИГРЕ.

Напомена за читателот:

Образецот по кој е подготвен текстот е еднаков на оној според кој нашиот текст беше доставен во Париз, во централната канцеларија на СИГРЕ, за потребите за подготовка на историјата на меѓународната асоцијација. Називот, во оригинал, е Conference International des Grands Reseaux Electriques (CIGRÉ).

Ние, како Македонски национален комитет, членуваме во оваа асоцијација, чија историја почнува со првата конференција во 1921 година, како потреба на научната и стручната јавност во тоа време во најразвиените индустриски земји, кога констатирале дека потребата од големи чекори во развојот на електросекторот наложува заживување на големи, поврзани, електроенергетски системи, а за тоа немало, на едно место, доволно знаење. Се поврзале луѓето кои имале одредени знаења и го оствариле поврзувањето на системите.

Затоа и нам ни е неопходно поврзување на луѓето кои имаат знаења, за да го зголемат сопственото но и да го дистрибуираат кон другите, со што општото ниво на знаењето ќе расте.

Текстот кој е презентираан има потреба за дополнување, затоа се обраќаме до сите кои имаат одредени информации во врска со активностите, личностите или располагаат со документи, фотографии, сеќавања, да се обратат до Секретаријатот на МАКО СИГРЕ, за да можеме да ја комплетираме историјата на нашево здружение.

ИСТОРИЈА

на Македонскиот комитет за големи електрични системи во СИГРЕ

УВОД

Историјата на активностите на CIGRE како инженерска асоцијација во Македонија е подолга од историјата на МАКО СИГРЕ, а е поврзана со: членувањето во ЈУКО СИГРЕ (Националниот комитет на СИГРЕ во СФР Југославија) од 1952 година, учеството на сите Советувања организирани од ЈУКО СИГРЕ, организирањето на првото Советување во Македонија во 1962 година, првиот Претседател на ЈУКО СИГРЕ од Македонија, Проф. др. Станимир Јовановски, во период 1980 до 1986 година. Во тој период македонскиот инженерски кадар од електроенергетската област активно учествува, во својство на автори, рецензенти, стручни известители. Политичките турбуленции на почетокот на `90 години, следени со економски потешкотии и неопходна сеопшта транзиција на Македонија како осамостоена држава, не ги згаснаа желбите за организирана активност на електроенергетската стручна јавност во Македонија.

Напротив, преовлада ставот дека во такви, тешки, економски состојби и неизвесна електроенергетска иднина, расте одговорноста на стручните кадри за активно

ангажирање во средување на состојбите. Се обнови активноста на локално здружение за енергетика.

Во тоа време се отворија одредени прашања за развојот на електроенергетскиот систем на Македонија, како самостоен систем, па, одреден број активни членови на СИГРЕ, водени од сознанието дека развојот наложува поширок пристап до идеи и знаења и, особено, артикулирана активност на електроенергетската заедница, се зафатија со организациони активности за формирање на здружение на граѓани.

Така, во периодот 1992 -1994 година неформална група инженери и професори од Електротехничкиот факултет од Скопје, чие јадро беа Проф. Ристо Миновски, Димитар Чапов и Димитар Стојанов, на кои им беше дадена логистика од претпријатието за електропренос, „ООЗТ Електропренос - Скопје“, ја промовираше идејата за формирање национален комитет за Македонија, во СИГРЕ, Париз. Тие ги подготвија потребните акти и се одржа оснивачкото Собрание на МАКО СИГРЕ.

Набрзо, амбиентот во електроенергетскиот сектор во Македонија се менува и се отвараат и нови прашања со првите дискусии и анализи во насока на реструктурирањето на електроенергетскиот сектор, а особено на единствената, вертикално организирана, компанијата за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија, јавно претпријатие во државна сопственост. Јавното претпријатие (Електростопанство на Македонија) во 2001 година се трансформира во акционерско друштво во државна сопственост, кое од 2005 година се дели на четири компании во државна сопственост (за производство, за пренос, за дистрибуција и термоелектрана на течно гориво, како независен производител). Во 2006 година компанијата за дистрибуција се приватизира.

Во најдинамичната фаза на реструктурирањето, МАКО СИГРЕ активно се вклучи со семинари, панел дискусии и трудови на сесиите.

➤ Почетокот и хронологија на Македонскиот национален комитет

/The genesis and chronology of the National Committee/

На 24 јуни 1994 година, на основачко Собрание, е формиран Македонскиот комитет на меѓународната конференција за големи електрични системи - СИГРЕ (МАКО-СИГРЕ), со определба за брзо организирање на Советување и едновремено зачленување во СИГРЕ Париз. Со таа цел беа верификувани мандатите на претседателите на студиските комитети, со обврска да ги оформат студиските комитети, да подготват преференцијални теми и да побудуваат интерес за пишување трудови. На покана од организаторите, на Собранието, во име на Владата на Р. Македонија, присуствуваше потпретседателот Јован Андонов.

Првото Советување се одржа во септември 1996 година, а, истата 1996 година, на Собранието на СИГРЕ во Париз (во август), е верификуван приемот на МАКО СИГРЕ како член на Меѓународната асоцијација.

Во досегашната историја, МАКО СИГРЕ организираше 6 советувања.

Првото советување се организираше во Струга - Хотел Дрим, во 1996 година, од 26 до 28 септември. Регистрирани се 210 учесници, пред кои беа презентирани 79 трудови.

Второто советување, организирано во Струга-Хотел Дрим, од 23-25 септември 1998 година. Регистрирани се 240 учесници, со прифатени 120 трудови.

На третото советување, во 2001 година, бројот на учесници беше најголем, 310 (383) регистрирани учесници, а беа прифатени 115 трудови. Се одржа во Охрид-Хотели Метропол, од 3 - 6 октомври.

Четвртото советување, организирано во Охрид - Хотели Метропол, во 2004 година, од 26 - 29 септември. Прифатени 119 трудови.

На петото советување, во 2007 година, бројот на прифатени трудови е најголем, 142 трудови. Се одржа од 7 до 9 октомври, во Охрид, во Хотелскиот комплекс Метропол. Регистрирани беа 226 учесници, од кои 48 беа од странство.

Шестото советување, во 2009 година, повторно во Охрид, во Хотелскиот комплекс Метропол, се одржа од 4 до 6 октомври, со 124 прифатени трудови и 259 регистрирани учесници, од кои 40 беа од странство.

Во 2011 година, во тек се подготовките за организирање на Седмото советување, во Охрид-Хотелски комплекс Метропол, закажано за од 2 до 4 октомври.

Ако се направи генерален поглед врз темите кои беа обработувани, се издвојуваат три групи: една се трудови од научната активност на кадрите, особено од електротехничките факултети, другата се трудови кои произлегуваат од проекти на кои работеле тимови од факултетите и од електро компаниите и, третата група, се трудови од праксата на функционирањето на електроенергетскиот систем, со погонски проблеми, проблеми со опрема и воведување на нови решенија и опреми. Особено се негува соработка на стручни лица од компаниите од електроенергетскиот сектор со лица од електротехничките факултети. Заради проширување на темите се поддржува и учество на автори и коавтори од странство. Како придонес, според бројот и квалитетот на трудовите, досега, водечка улога одигра Електротехничкиот факултет од Скопје.

Во информирањето на членовите и пошироката стручна јавност за здружението и за активностите значаен чекор беше активирањето на веб страницата (mako-cigre.org.mk), од септември 2001.

➤ Еволуција на Националниот комитет. Сегашна организација.

/The main evolution of the NC as an institution. Present organization/

Од формирањето, МАКО СИГРЕ функционира како здружение на граѓани, со интерес во областите на електроенергетските системи.

Во тек на овие години се извршени одредени статутарни промени поради законски измени во Македонија, заради подобрување на статутарните решенија и во согласност со трансформацијата на СИГРЕ Париз, од 2002 година. Сега името на здружението е „Македонски комитет за големи електрични системи во СИГРЕ“.

Во 2002 година, со одлука на Извршниот одбор на МАКО СИГРЕ се изврши трансформацијата на здружението и се формирани и од тогаш се активни сите 16 Студиски комитети, со полиња за делување како оние од Париз.

Органи за раководење на МАКО СИГРЕ се: Собрание, Извршен одбор, Надзорен одбор и, од 2011, и Секретаријат. Собранието ги избира Претседателот, Потпретседателот и Генералниот секретар на МАКО СИГРЕ, а тие се со ист статус и во Извршниот одбор. Извршниот одбор го сочинуваат уште 21 членови (16 претседатели на СТК и 5 афирмирани членови на МАКО СИГРЕ).

➤ Личности

/Main personalities/

Носителот на идејата и целата активност околу формирањето и зачленувањето во Меѓународната асоцијација, кој стана прв Претседател на МАКО СИГРЕ, е Проф.др. Ристо Миновски. Ја води организацијата до 2004 година. Како почесен Претседател, продолжува со активноста во здружението.

Досегашни потпретседатели се: Стојко Мојанчевски и Александар Шекерински.

Актуелен претседател, со втор мандат, од 2004 година, е Александар Шекерински, потпретседател, од 2004, е Проф. д-р Рубин Талески а, Ева Шуклева, генерален секретар.

Актуелните членови на извршниот и на надзорниот одбор се достапни на веб страната на МАКО СИГРЕ.

➤ Студиските комитети
/Study Committees/

Студиските комитети се организациони единици за стручно дејствување на МАКО СИГРЕ. Составени се од истакнати членови на здружението и од други стручни и научни работници кои се професионално ангажирани во поедини области.

Први претседатели на студиските комитети, избрани на оснивачкото собрание, се: Владимир Несторов, од ЈП ЕСМ (на СТК 11-Ротациони машини); Проф. Дионис Манов, од ЕТФ-Скопје (на СТК 12-Трансформатори); Ацо Јанкуловски, од ЕМО-Охрид (на СТК 13-Склопни апарати); Вон.проф. Љубомир Николовски, ЕТФ-Скопје (на СТК 15-Изолациони материјали); Илија Трајковски, Ф-ка кабли-Неготино (СТК 21-Енергетски кабли); Никола Пендевски, од ЕМО-Охрид (на СТК 22-Надземни водови); Вон.проф. Мито Златаноски, од ЕТФ-Скопје (на СТК 23-Разводни постројки); Коста Стамболиев, од ЈП ЕСМ (на СТК 31-Дистрибутивни мрежи); Димитар Чапов, од ЈП ЕСМ-Скопје (на СТК 33-Пренапони и координација на изолација); Благој Јанков, од ЈП ЕСМ (на СТК 34-Заштита и автоматика); Љубомир Николовски, од ЈП ЕСМ (на СТК 35-Комуникации и далечинско управување); Вонр.проф. Леонид Грчев, од ЕТФ-Скопје (на СТК 36-Пертурбации); Доц. Властимир Гламочанин, од ЕТФ-Скопје (на СТК 37-Планирање и развој); Проф. Драгослав Рајачиќ, од ЕТФ-Скопје (на СТК 38-Анализа на ЕЕС); Душан Илоски, од ЈП ЕСМ (на СТК 39-Погон, водење и регулација на ЕЕС).

Актуелните претседатели и секретари, по студиски комитети, се достапни на веб страната на МАКО СИГРЕ.

➤ Членство во и поддржувачи на МАКО СИГРЕ
/Membership and Support/

На оснивачкото собрание се регистрирани 7 колективни и 11 индивидуални членови (како оснивачи) и присутни на седницата 150 членови.

Со податоци за бројот на членови во МАКО СИГРЕ, после оснивачкото собрание, за голем број на години не се располага. Причините се различни.

Во 2008, со регулирана членарина, се евидентирани 77 членови. Понатаму, во 2009 се евидентирани 105 членови, но членарината ја регулираа 75, во 2010, од евидентирани 132 членови, членарината ја регулираа 100 и, сега во 2011, евидентирани се 138 членови, а досега членарината ја регулираа 85 членови.

Колективните членови, оснивачи на здружението се: ЈП „Електростопанство на Македонија“, Електротехнички факултет-Скопје, „Еуроинвест-11 Октомври“-Прилеп, АД Фабрика за кабли „Неготино“-Неготино, АД „Раде Кончар“-Апаратна техника-Скопје, Рудник за бакар „Бучим“-Радовиш и АД „ЕМО“-Охрид.

Во годините потоа, улогата на компаниите и институциите од електро секторот се менува, а нивната активност се пренесува на вработените како индивидуални членови, а компаниите се појавуваа како финансиски поддржувачи за активностите на МАКО СИГРЕ. Значајна улога имаа и светски афирмирани компании, кои имаат претставништва во Македонија.

➤ Придонес за СИГРЕ, учество на Сесии, во Студиски комитети, Работни групи
./Contributions to CIGRÉ – participation in Sessions, Study Committees, Working Groups/

На поедини Сесии во Париз учествуваа по 2 - 3 членови од Македонија. Членови во студиските комитети беа: Д-р Леонид Грчев 1996-2000, во СТК 36 и Д-р Властимир Гламочанин од 2008, во СТК Ц1. Членови-набљудувачи беа: Д-р Властимир Гламочанин 2000-2002, во СТК 37; Александар Шекерински 1998-2002, во СТК 12 / А2, Д-р Слободан Мирчевски од 2004, во СТК А1 и Д-р Ристо Ачкоски од 2008, во СТК Ц4; Атанас Илиев 2006-2008, во СТК Ц4; .

Во работни групи учествуваа: Д-р Леонид Грчев во JWG 36.04, TF 33.01.04, TF C4.4.06, WG C4.04, WG C4.2.01 и JWG C4.4.02; Иван Кукоски во WG A1.04, Милан Чундев во WG A1.19 Влатко Стоилков во TF A1.20 и Лазе Димитриевски во WG A1.13. Д-р Леонид Грчев има трудови и дискусии на Сесиите во Париз во 1996, 1998 и 2004.

Во 2008 беше објавена информација за 5. Советување на МАКО СИГРЕ, во списанието на СИГРЕ Париз [ELECTRA, April 2008]. Од тогаш, нашите советувања се објавувани во ELECTRA, со настаните на СИГРЕ од цел свет, а, на веб страната на СИГРЕ, покрај информацијата за советувањето има и линк за нашата веб страна. (www.cigre.org)

Бројот на членови од Македонија во СИГРЕ, Париз во првите години се движеше во рамките на цензусот од 40, за во 2009 да достигна 52 индивидуални и еден колективен член и за 2011, да се достигне до 61 индивидуален и еден колективен.

➤ Идни предизвици и цели

./Next challenges and goals/

Трансформациите во електроенергетскиот сектор во 2005-2006 и економските проблеми во периодот 2008-2009, наложија МАКО СИГРЕ да се прилагоди на состојбите и во таа смисла максимално да ги афирмира целите односно улогата и потребата од постоењето на така профилирано активно здружение во Македонија. Во презентирањето на активноста пред институциите и пред јавноста, Мисијата на МАКО СИГРЕ ја дефинираме: 1) преку СИГРЕ Париз, да биде јака врска за двонасочно информирање, 2) во Македонија да создаде амбиент за соработка во електроенергетскиот сектор и 3) активностите да бидат препознаени како добра прилика за презентација и афирмација на поединци и компании. Од тука произлегуваат долгорочните цели.

Краткорочни цели се: (1) Членство во здружението, во смисла индивидуално членување без флукуации, поголемо вклучување на малите компании од електроенергетскиот сектор и афирмација на колективното членување во МАКО СИГРЕ и во СИГРЕ Париз, како начин за континуирано и директно присуство на компаниите и институциите; (2) Регионална соработка и (3) Нова организациона форма, со која би се стабилизирано обезбедувањето на финансиски средства за Советувањата, за активности на студиските комитети, за меѓународна активност и др.

Скопје, 1 јуни 2011 година

Александар Шекерински
Претседател на МАКО СИГРЕ